

องค์การการเงินบ้านวังรัก ตำบลหนองโรง

อ. พนมทวน จ. กาญจนบุรี

ข้อมูลทั่วไปของตำบลหนองโรง

เป็นตำบลที่อยู่ทางทิศตกเฉียงใต้ของอำเภอพนมทวน มีเนื้อที่ 85,931 ไร่ ความหนาแน่นประชากรเฉลี่ย 152 คน/ตารางกิโลเมตร สภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นพื้นที่สูงพื้นดินเป็นดินทราย ไม่มีระบบชลประทานอยู่ในเขตพื้นที่ทหารเป็นส่วนใหญ่ ไม่มีสิทธิ์ในที่ดินทำกิน แบ่งออกเป็น 17 หมู่บ้าน เป็นตำบลที่ใหญ่ที่สุดของ อ.พนมทวน มีประชากร 6,571 คน เป็นชาย 3259 คนเป็นหญิง 3,321 คน จำนวนครัวเรือน 1,384 ครัวเรือน มีองค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 5 รายได้ไม่เกิน 3 ล้านบาทต่อปี

ประวัติหมู่บ้าน

เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2475 นายเสงี่ยม - นางพวง พุฒิเอก และ นายคำ พุฒิเอก สองครอบครัว ได้อพยพมาตั้งรกรากเป็นชุมชนเล็กๆ แต่เดิมมีภูมิลำเนาอยู่บ้านหลุมหินหมู่ที่ 4 ตำบลหนองโรง อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี หลังจากนั้นมาสืบกว่าปีชุมชนเล็กๆแห่งนี้ได้มีราษฎรพากันอพยพมาตั้งรกรากเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ จนกลายเป็นชุมชนใหญ่ นายเสงี่ยม พุฒิเอก ได้ปรึกษารื้อกับชาวบ้านว่าควรแยกหมู่บ้านจากบ้านหลุมหินหมู่ที่ 4 มาขึ้นกับบ้านหนองโรง หมู่ที่ 3 เพราะมีความใกล้เคียงการเดินทางไปมาสะดวกกว่า ซึ่งราษฎรทั้งหมดต่างยินยอมพร้อมใจกัน และตั้งชื่อหมู่บ้านว่า “บ้านวังรัก” เนื่องจากมีต้นรักขึ้นอยู่มากมายในพื้นที่ของหมู่บ้าน ประกอบกับชาวบ้านทุกคนต่างมีความรักใคร่ สัมผัสสามัคคีกลมเกลียวกันประดุจญาติพี่น้อง เมื่อมีประชาชนมาอาศัยอยู่มากขึ้น ชาวบ้านได้เล็งเห็นความสำคัญด้านการศึกษาของบุตรหลาน ที่ต้องเดินทางไปเรียนโรงเรียนบ้านหนองโรง มีระยะทางกว่า 2 กิโลเมตร เด็กนักเรียนมีความยากลำบากในการเดินทางไปเรียนหนังสือ จึงได้ประชุมปรึกษารื้อกันก่อตั้งโรงเรียนขึ้นโดยไม่ได้อาศัยงบประมาณของทางราชการเลย เมื่อปี พ.ศ. 2514

ต่อมาในปี พ.ศ. 2523 ทางอำเภอได้แยกหมู่บ้านวังรักออกจากบ้านหนองโรง ขึ้นเป็นหมู่ที่ 7 และได้ นายเล็ก พุฒิเอก เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก ตอนนั้นบ้านวังรัก มีหมู่บ้านย่อยๆ อยู่ 3 กลุ่ม คือ บ้านวังรักบน บ้านวังรักล่าง และบ้านรางขบหรือชายดอน (ต่อมาแยกหมู่บ้าน เป็น หมู่ที่ 12 , มีนายเชียว แต่แดงเพชร เป็นผู้ใหญ่บ้าน เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2536) ในขณะนั้นหมู่บ้าน มีจำนวนหลังคาเรือน 121 หลังคาเรือน มีราษฎรจำนวน 547 คน ปัจจุบันบ้านวังรัก มีจำนวน 88 ครัวเรือน ราษฎร 390 คน แยกเป็น ชาย 186 คน หญิง 187 คน (จากข้อมูล จปฐ. ปี 2543)

สภาพพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ ในสมัยตั้งชุมชนเล็กๆใหม่ ๆ นั้น พื้นที่บริเวณนี้มีความอุดมสมบูรณ์มาก เป็นเหตุให้ราษฎรในหมู่บ้านพื้นที่ใกล้เคียงอพยพเข้ามาหากินประกอบอาชีพตั้งรกรากตามกัน แต่ในปัจจุบันสภาพพื้นที่มีความแห้งแล้ง เนื่องจากได้มีการบุกเบิกพื้นที่ป่าเพื่อเป็นไร่นา

ความภูมิใจ

เกียรติยศ รางวัลความภาคภูมิใจ หมู่บ้านวังรักได้ดำเนินกิจกรรมภายในชุมชน โดยผ่านระบบรวบรวมมาอย่างยาวนาน อันเป็นผลมาจากความร่วมมือร่วมใจของชาวบ้านที่มีความรักความสามัคคีกัน ตั้งแต่ปี 2517 เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบันได้รับรางวัลต่าง ๆ มากมายดังนี้

- ปี พ.ศ. 2531 ได้รับรางวัลร้านค้าชนบทดีเด่นระดับภาคกลาง
จากสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท
- ปี พ.ศ. 2542 ได้รับรางวัลชนะเลิศกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตดีเด่นระดับอำเภอและจังหวัด
จากกรมพัฒนาชุมชน
- ปี พ.ศ. 2544 ได้รับรางวัลการดำเนินกิจกรรมกลุ่มผู้นำประชาชนบทดีเด่น
จากสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท

แหล่งการเรียนรู้

บ้านวังรักเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีบุคคลทั้งในระดับตำบลและจากหน่วยงานสถาบันต่าง ๆ ทั่วประเทศได้มีศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงานอยู่ตลอด คือ

1. ศูนย์สาธิตการตลาดระดับตำบลบ้านวังรัก
2. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านวังรัก
3. ธนาคารหมู่บ้านวังรัก

องค์กรชุมชนในหมู่บ้าน

1. กองทุนหมู่บ้านวังรัก หมู่ที่ 7 ต.หนองโรง อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี ก่อตั้งเมื่อ วันที่ 15 กรกฎาคม 2544 มีสมาชิกรวมทั้งสิ้น 83 คนทุนหมุนเวียน 1,164,158 บาทเงินสัจจะ 104,930 บาท
2. กลุ่มเลี้ยงโคบ้านวังรัก หมู่ที่ 7 ต.หนองโรง อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2522 ปัจจุบันมีสมาชิก 19 คน ทุนหมุนเวียน 23,000บาท มีโค 82 ตัว

3. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านวังรัก หมู่ที่ 7 ต.หนองโรง อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี ก่อตั้งเมื่อ 13 เมษายน พ.ศ. 2527 ปัจจุบันมีสมาชิก 192 คน ทุนหมุนเวียน 1,455,866 บาท (31 ธ.ค.46)

4. ธนาคารข้าวบ้านวังรัก หมู่ที่ 7 ต.หนองโรง อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี ก่อตั้งเมื่อ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2527 ปัจจุบันมีสมาชิก 87 คน ทุนหมุนเวียน 37,774 บาท (9 เม.ย. 47)

5. กองทุนยาบ้านวังรัก หมู่ที่ 7 ต.หนองโรง อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2528 ปัจจุบันมีสมาชิก 120 คน ทุนหมุนเวียน 16,316 บาท (9 ก.ค. 46)

6. กองทุนฌาปนกิจ สมาชิกเงินล้านบ้านวังรัก หมู่ที่ 7 ต.หนองโรง อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี ก่อตั้งเมื่อ วันที่ 15 กรกฎาคม 2544 มีสมาชิกรวมทั้งสิ้น 11 คน ทุนหมุนเวียน 15,500 บาท

7. กองทุนโภชนาเด็กบ้านวังรักหมู่ที่ 7 ต.หนองโรง อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2528 ปัจจุบันมีสมาชิก 76 คน ทุนหมุนเวียน 10,327 บาท (9 ก.ค. 46)

8. ร้านค้าชุมชนบ้านวังรัก หมู่ที่ 7 ต.หนองโรง อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี ก่อตั้งเมื่อ 19 กรกฎาคม พ.ศ. 2529 ปัจจุบันมีสมาชิก 158 คน ทุนหมุนเวียน 440,560.70 บาท (9 ก.ค. 46 มีหุ้น 575 หุ้น

9. กลุ่มเยาวชนบ้านวังรัก หมู่ที่ 7 ต.หนองโรง อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2529 ปัจจุบันมีสมาชิก 22 คน ทุนหมุนเวียน 10,744 บาท (9 ก.ค. 45)

10. กลุ่มแม่บ้านสตรีบ้านวังรัก หมู่ที่ 7 ต.หนองโรง อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี ก่อตั้งเมื่อ 28 มีนาคม 2537 ปัจจุบันมีสมาชิก 54 คน ทุนหมุนเวียน 54,294 บาท (9 ก.ค. 47)

11. กองทุนสุขภาพิบาลบ้านวังรัก หมู่ที่ 7 ต.หนองโรง อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2528 ปัจจุบันมีสมาชิก 87 คน ทุนหมุนเวียน 135,181 บาท (9 พ.ค. 47)

12. กลุ่มทอผ้าบ้านวังรัก หมู่ที่ 7 ต.หนองโรง อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2538 ปัจจุบันมีสมาชิก 87 ครั้วเรือน ทุนหมุนเวียน 128,986 บาท (9 พ.ค. 47)

13. ธนาคารบ้านวังรัก หมู่ที่ 7 ต.หนองโรง อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี ก่อตั้งเมื่อ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2541 ปัจจุบันมีสมาชิก 193 คน ทุนหมุนเวียน 1,755,657 บาท (9 ม.ค. 47)

14. กลุ่มผู้ใช้น้ำประปาบ้านวังรัก หมู่ที่ 7 ต.หนองโรง อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี ก่อตั้งเมื่อ 2 เมษายน 2542 ปัจจุบันมีสมาชิก 76 หลังคาเรือน ทุนหมุนเวียน 6,655 บาท (9 พ.ค. 47)

15. กลุ่มแปรรูปผลผลิตบ้านวังรัก หมู่ที่ 7 ต.หนองโรง อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี ก่อตั้งเมื่อ 13 พฤษภาคม พ.ศ. 2542 ปัจจุบันมีสมาชิก 11 คน ทุนหมุนเวียน 8,361 บาท (31 ม.ค. 46)

16. กลุ่มไร่นาสวนผสมบ้านวังรัก หมู่ที่ 7 ต.หนองโรง อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี ก่อตั้งเมื่อ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2542 ปัจจุบันมีสมาชิก 45 คน ทุนหมุนเวียน 4,500 บาท (1 ม.ค. 46)

17. กลุ่มไร่มันสำปะหลังบ้านวังรัก หมู่ที่ 7 ต.หนองโรง อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี ก่อตั้งเมื่อ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2543 ปัจจุบันมีสมาชิก 40 คน ทุนหมุนเวียน 13,870 บาท (4 ก.พ. 46)

18. กองทุนฟื้นฟูเศรษฐกิจบ้านวังรัก หมู่ที่ 7 ต.หนองโรง อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี ก่อตั้งเมื่อ 3 เมษายน พ.ศ. 2544 ปัจจุบันมีสมาชิก 21 คน ทุนหมุนเวียน 110,775 บาท (5 มิ.ย. 46)

19. กองทุนหมู่บ้านวังรักเงินออมทรัพย์ หมู่ที่ 7 ต.หนองโรง อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี ก่อตั้งเมื่อ 13 กรกฎาคม พ.ศ. 2544 ปัจจุบันมีสมาชิก 81 คน ทุนหมุนเวียน 87,780 บาท (15 ก.พ. 46)

20. กลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพมูลโค ม. 7 บ้านวังรัก ก่อตั้งเมื่อ มิถุนายน 2548 ปัจจุบันมีสมาชิกก่อตั้ง 26 คน

21. กลุ่มผู้สูงอายุหมู่บ้านวังรัก ก่อตั้งเมื่อ 1 ม.ค.2546 ปัจจุบันมีสมาชิก 54 คน มีกองทุน 16,540 บาท

22. กลุ่มกองทุนฌาปนกิจหมู่บ้านวังรัก มีสมาชิก 3 หมู่บ้าน 132 คน มีเงินช่วยเหลือเมื่อเสียชีวิต 4,860 บาท

ธนาคารหมู่บ้านวังรักบ้านวังรัก ก่อตั้งเมื่อ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2541 ปัจจุบันมีสมาชิก 193 คน ทุนหมุนเวียน 1,755,657 บาท (9 ม.ค. 47)

ระเบียบข้อบังคับของธนาคารหมู่บ้านวังรัก

1. ตั้งแต่เดือน กรกฎาคม 2547 - มิถุนายน 2548 งดการหักเงินกู้ยืมหรือ ก.ย.
2. ในกรณีจะถอนเงิน ผากใช้ดอกเบี้ยงวดหนึ่งถอนเงิน (กรณีไม่เคยกู้จะให้ถอนได้ ตามความประสงค์และความเหมาะสมด้วย
3. ให้สมาชิกกู้เงินได้ไม่เกิน 2 เท่า ของเงินฝากเท่านั้น
4. ในกรณี ยืมบัญชีของคนอื่นกู้ ต้องให้เจ้าของสมุดบัญชีมาด้วย
5. ทุกวันที่ 9 เวลา 6 โมงเย็น รับบริการฝากเงินจากสมาชิก ให้สมาชิกมารับสมุดฝากเงิน
6. อัตราดอกเบี้ย คิตร้อยละ 1 บาท/เดือน ถ้าไม่นำต้นมาส่ง จะปรับดอกเบี้ยเป็น 1.50 บาท
7. กรณีกู้เกินหุ้น อัตราดอกเบี้ยเป็นร้อยละ 2 บาท / เดือน (ต้องดูตามความเหมาะสมของผู้ที่จะกู้เงิน)
8. การกู้เงินต้องหาพยานมาสองคนจะต้องเป็นผู้ที่สามารถรับผิดชอบหนี้สินแทนผู้กู้เงินได้ด้วย
9. ถ้าสมาชิกที่มีเงินฝากมาก มีความประสงค์จะถอนเงินขอให้ออกล่วงหน้า
10. เมื่อครบ 1 ปี จะคิดเงินปันผล ผู้ที่กู้เงินไปครบ 5 เดือนให้นำเงินมาชำระคืนภายในกำหนดเวลา

บทเรียนการบูรณาการองค์การการเงินบ้านวังรัก

การบูรณาการองค์การการเงินด้วยแนวคิด “กระบวนการเดียวกัน” แต่คนละระบบ คนละระเบียบ บ้านวังรักเริ่มการบูรณาการองค์การการเงินมาเมื่อ 7 ปีที่แล้ว เป็นผลมาจากการพบปะที่ชุมชนมีองค์การการเงินจำนวนมาก พบว่าองค์การของชุมชนขนาดเล็ก การบริหารจัดการไม่มีดอกผล องค์การการเงินจำนวนมาก ชาวบ้านมีหนี้สินจำนวนมากเป็นเงาตามตัว เกิดการหมุนเวียนหนี้สิน การบริหารจัดการองค์การการเงินทำได้ไม่ทั่วถึง ทำให้แกนนำของชุมชนได้ประชุมหารือเพื่อหาแนวทางการแก้ไขร่วมกัน จนนำมาสู่การบูรณาการองค์การการเงินชุมชน

บ้านวังรัก หมู่ที่ 7 ตำบลหนองโรง เป็นหมู่บ้านมีประสบการณ์ด้านการทำร้านค้าชุมชนจนประสบความสำเร็จ ปัจจุบันในหมู่บ้านมีเพียงร้านค้าชุมชนเพียงร้านเดียว ชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นสมาชิกของร้านค้ามีการปันผลปีละ 2 ครั้ง มีธนาคารหมู่บ้านเป็นศูนย์กลางในการบริหารจัดการและจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก การบูรณาการองค์การการเงินเริ่มมาเมื่อ 7 ปีที่แล้ว เป็นผลมาจากการพบปะที่ชุมชนมีองค์การการเงินจำนวนมาก พบว่าองค์การของชุมชนขนาดเล็ก การบริหารจัดการไม่มีดอกผล องค์การการเงินจำนวนมาก ชาวบ้านมีหนี้สินจำนวนมากเป็นเงาตามตัว เกิดการหมุนเวียนหนี้สิน การบริหารจัดการองค์การการเงินทำได้ไม่ทั่วถึง ทำให้แกนนำของชุมชนได้ประชุมหารือเพื่อหาแนวทางการแก้ไขร่วมกัน จนนำมาสู่การบูรณาการองค์การการเงินชุมชน

ธนาคารหมู่บ้านกลายเป็นกองทุนกลางที่ได้บูรณาการองค์การการเงินเข้าด้วยกัน ประกอบด้วยสมาชิกดังนี้ คือ กองทุนสตรีแม่บ้าน กองทุนแม่บ้านสุขภาพ กองทุนไร่นาสวนผสม กองทุนทอผ้า กองทุนเยาวชน กองทุนผู้สูงอายุ กองทุนไร่มัน กองทุนอาหารกลางวัน และสมาชิกทั่วไป ธนาคารหมู่บ้านวังรักทำหน้าที่รับฝากเงิน ปล่อยสินเชื่อ นำเงินไปลงทุนร้านค้าชุมชน และจัดสวัสดิการ มีกองทุนรวม 1.8 ล้านบาท สมาชิก 193 คน เริ่มดำเนินงานมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 มีเครือข่ายของกองทุนรวมประกอบไปด้วย กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตและร้านค้าชุมชน การก่อเกิดของธนาคารชุมชนบ้านวังรัก สะท้อนให้เห็นแนวคิดในการบูรณาการองค์การการเงินที่ยังคงให้กลุ่มยังคงมีระบบโครงสร้างและระเบียบเดิมของกลุ่ม แต่ใช้กระบวนการหนุนเสริมกันระหว่างกลุ่มในการทำงาน

อาจกล่าวได้ว่าการบูรณาการองค์การการเงินบ้านวังรัก

มีแนวคิดและหลักการที่สำคัญคือ

ใช้กระบวนการเดียวกันแต่คนละระบบ คนละระเบียบ